

ÅRSPLAN FOR EGENES IDRETTSBARNEHAGE

2019/2020

STAVANGER BARNEHAGEN	4
EGENES IDRETTSBARNEHAGE	5
Aldershomogene grupper	5
Naust	5
Verdigrunnlag	6
Vår visjon	6
OMSORG, LEK, LÆRING OG DANNING	7
Hvordan ivaretar vi barns behov for omsorg?	7
Hvordan ivaretar vi barns behov for lek?	9
Hvordan arbeider vi for å fremme danning?	9
Hvordan arbeider vi for å fremme læring?	10
IDRETTSBARNEHAGE	10
Årshjul for motoriske mål	12
ERNÆRING I BARNEHAGEN	14
Informasjon om matordningen	14
VENNSKAP OG FELLESKAP OG HVORDAN MOTVIRKE MOBBING?	15
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	16
Interkulturell kompetanse	17
Språklig kompetanse	17
BARNES MEDVIRKNING	18
SAMARBEID MED BARNES HJEM	18
Våre forventinger til foresatte	19
SU	20
TILRETTELEGGING FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE	20
ARBEIDSMÅTER OG PROGRESJON	21
Kommunikasjon, språk og tekst	21
Kropp, bevegelse og helse	22
Kunst, kultur og kreativitet	23
Natur, miljø og teknologi	23
Antall, rom og form	24
Etikk, religion og filosofi	25

Nærmiljø og samfunn	26
PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON	26
PERSONALET I BARNEHAGEN	26

STAVANGER BARNEHAGEN

Stavangerbarnehagen skal være en god leke- og læringsarena for alle barn. Plan for kvalitetsutvikling «Stadig bedre» 2016-2019 synliggjør og ivaretar kommunens ambisjoner og målsetting om Stavangerbarnehagen som en god leke- og læringsarena for alle barn. Et godt barnehagetilbud for alle barn avhenger av personalets kompetanse. Bare kompetente ansatte kan sikre at barnehagen oppfyller sitt samfunnsmandat i tråd med barnehagens formål og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Basiskompetansen for Stavangerbarnehagen:

Basiskompetansen for personalet er tematiske satsningsområder i Stavangerbarnehagen. Basiskompetansen skal være førende for barnehagens arbeid med kompetanseutvikling. Den skal være gjennomgående for hele barnehagesektoren og sikre at kunnskapsbasert handlingskompetanse når helt fram til barnet.

Fokusområdene i basiskompetansen for personalet er:

- Relasjons kompetanse
- Inter kulturell kompetanse
- Språk kompetanse
- Tidlig innsatskompetanse

EGENES IDRETTSBARNEHAGE

Egenes Idrettsbarnehage åpnet august 2008 og ligger i et Norwegian Wood bygg på Eiganes, like ved Stavanger stadion. Vi er en seks avdelings- barnehage med aldersinndelte grupper. I nærmiljøet har vi fotballbaner, løpebane, lekeplasser, flotte turområder, turnhall, idrettshall, ishall, svømmehall, samt museer, kulturhus og byen med alt det den har å by på.

Vi har altså mange muligheter til å drive med idrett i nærmiljøet, men selve barnehagebygget er også innredet med tanke på pedagogisk idrett. Den 260 m² store gymsalen med utstyr av ulik art, hvor barna kan boltre seg daglig uten tykke dresser og regntøy, er nok en favoritt hos mange. Vi har også tilgang på et godt oppvarmet basseng i kjelleren. Her i barnehagen får barna gjøre seg kjent med og erfare ulike idretter. De får oppleve gleden ved å være i bevegelse, og kjenne på den gode opplevelsen ved mestring.

Idrett og ernæring er våre satsingsområder. Vi bruker idretten som en metode i tilnærmingen av de ulike fagområdene, og har hele tiden rammeplanen som utgangspunkt for vårt arbeid med barna. Barna er i bevegelse, og trenger sunn og variert kost. Vi serverer frokost, varm lunsj og ettermiddagsmåltid med frukt og grønt hver dag. Vi har alltid varmt måltid til lunsj og vi forholder oss til en fire ukers rotasjonsmeny som er sunn og variert.

Aldershomogene grupper

Avdelingene i vår barnehage er inndelt etter barnas alder. Ettersom vi er en idrettsbarnehage opplever vi at spriket mellom barnas fysiske alder ikke blir så stort som det gjerne ville blitt om vi skulle hatt ordinære 0-3 års og 3-6 års avdelinger. Vi ønsker at barna skal oppleve gjentakende mestring og bevegelsesglede. I tillegg er det mer hensiktsmessig å organisere barna etter alder med tanke på faglig og metodisk planlegging.

Naust

I 2016 overtok barnehagen et naust i Dusavik. Naustet bestod av to separate bygg, som trengte oppgradering og omfattende utbedringer for at vi skulle kunne bruke dem funksjonelt som oppholdssted med et pedagogisk formål for barna. Det første året ble turene til naustet en utflukt med lokal buss og en god spasertur for barna. Etter hvert ble naustet ferdig og har fått en skikkelig oppgradering. Høsten 2017 stod naustet klar med to bygg til funksjonell bruk for barnehagebarna. Det er nå gode sanitærforhold, kjøkken og flere oppholdsrom i byggene. Barnehagen har også egen minibuss og en 7 seters personbil for å transportere barna trygt og effektivt frem og tilbake til naustet.

Vi omgjorde litt på strukturen i barnegruppen og ansatte en ekstra pedagog og utvidet barnegruppen tilsvarende. Vi har nå en rullerende avdeling med 18 fireåringer og 24 femåringer, som har base en uke i barnehagen og en uke på naustet. Fireåringene rullerer med 6 barn 4 dager i

uken, som følger en gruppe 12 femåringer slik at det alltid vil være 18 barn på naustet. Her legges det opp felles utflukter og aktiviteter i tillegg til førskoletrening. Det er også mulig for andre avdelinger å gjøre avtaler for å oppsøke naustet.

Det er en fantastisk strand og et flott friareal like i nærheten som barnehagen også benytter seg av. Formålet med naustet og aktivitetene her ute er at barna skal få en trygg og sikker opplæring i hvordan vi oppholder oss på og ved sjøen i tillegg til lærerike, gode og positive opplevelser i naturen.

Naustgruppen er ute uansett vær og barna får utfolde seg, spikke, hamre og delta i matlaging på bålpanne. I tillegg lager de gjerne fiskesnører, krabbesnører og trebåter sammen med barna for at de skal se nytten og gleden av å lage ting selv.

De voksne som jobber på denne gruppen har et særlig engasjement rundt det å bevege seg ute i naturen med tanke på sjøliv og friluftsliv i tillegg til interessen for barna.

Verdigrunnlag

Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for mennesket og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene. (R.17.s.7)

Barnehagens arbeid forankres i Barnehageloven, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, Kvalitetsplan Stadig bedre 2016-2019 for Stavanger kommune samt egne vedtekter. Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som FNs barnekonvensjon av 20. november 1989 om barns rettigheter og ILO – konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art.3 nr.1. (R.17.s.8)

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi og bidra til at alle barn som går i barnehagen får en god barndom preget av trivsel, vennskap, og lek. Barnehagen skal også forberede barna til aktiv deltakelse i samfunnet og bidra til å legge grunnlaget for et godt liv.(R.17.s.8)

Vår visjon

«me går for gull! Et bankende hjerte for barn i bevegelse med fokus på læring og ernæring»

Vi har et stort og varmt hjerte for alle barna i barnehage, og legger særlig vekt på den gode omsorgen og tryggheten for barna. Dette er grunnleggende og avgjørende for all læring. Det er viktig at barna kjenner tilhørighet, anerkjennelse og gis anledning til å medvirke i fellesskapet. Vi har et stort bankende og pulserende hjerte for barn i bevegelse. Dette krever engasjerte voksne og gode rollemodeller. Alle barn skal oppleve mestringsfølelse og mestringsglede innenfor barnehagens rammer og de ulike fagområdene.

Målet vårt er at alle barn skal oppleve mestringsglede hver dag. Vi vil gi barna utfordringer som samsvarer med det enkelte barns mestringsnivå – på alle områder. Gjennom aktive og engasjerte voksne, vil vi at alle skal oppleve den gode pulsen i barnehagen vår.

Personalet har som rollemodeller et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling og reflektere over sine egne holdninger for å best mulig kunne formidle og fremme likeverd og likestilling blant barna. Barnehagen skal fremme nestekjærlighet og motvirke alle former for diskriminering, uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.(R.17.s.10)

OMSORG, LEK, LÆRING OG DANNING

Hvordan ivaretar vi barns behov for omsorg?

Omsorg i barnehagen handler både om relasjonen mellom barna og personalet, og om barnas omsorg for hverandre. Det er personalet som har ansvar for relasjonen. Å gi barnet mulighet til å ta imot omsorg, danner grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv. Det handler blant annet om at barna utvikler evnen til å ta en annens perspektiv og lærer å forstå andres følelser, viser omsorg og empati «Stadig bedre» Kvalitetsplan for Stavangerbarnehagen 2016-2019). Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. Alle barna skal oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. (R.17.s.19)

I vår barnehage blir barna sett i hverdagslige situasjoner på stellet, i påkledningssituasjoner, ved matbordet, i samlingsstunder, og gjennom de ulike aktivitetene i hverdagen. Vi har et bankende hjerte for barna og legger til rette for omsorgsfulle og gode relasjoner mellom barna og mellom personalet og barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Det er også viktig at barna lærer å verdsette egne omsorgshandlinger og ikke bare blir mottakere av omsorg.

En stor del av omsorgen dreier seg om å vise tillit til barna. Vi holder ikke bare barna fysisk i favnen vår, men også i tankene våre. På den måten opplever barna trygghet og tør å utforske omgivelsene. Vi ser tydelig hvordan barna søker nye utfordringer samtidig som de er trygge på at de voksne vet at de følger med og har et øye til dem. Barna søker gjerne bekreftelse med blikket hvor vi gir dem et smil tilbake og bekrefter at barnet kan fortsette sin aktivitet og virksomhet.

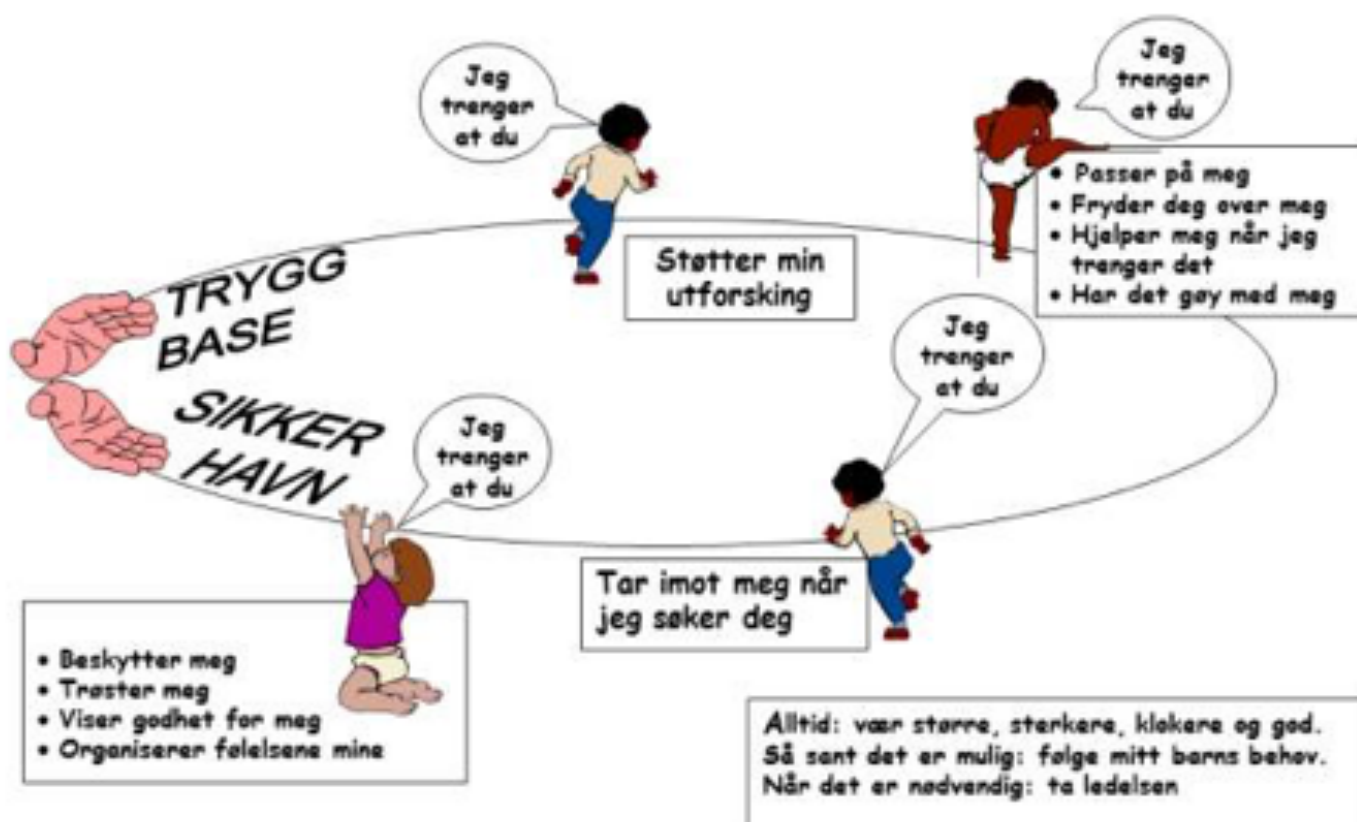
Et godt eksempel på dette er trygghetssirkelen som brukes aktivt på alle avdelingene i barnehagen. Barna søker trygghet hos de voksne enten de har slått seg, er trette, sultne, ønsker å lese en bok, er sinte eller bare ønsker at de voksne skal være til stede.

Trygghetssirkelen kan også være et godt redskap til bruk i familien og hjemmet. Vi i personalet kan gjerne være behjelpelige med å gi foreldre og foresatte en ekstra forklaring dersom det er ønskelig.

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

Hvordan ivaretar vi barns behov for lek?

Barn lærer og utvikler en sammensatt kompetanse gjennom leken. Når barna later som om de går inn i sin egen forestillingsverden, tar andres perspektiv og gir form til tanker og følelser. Leken er en del av barnekulturen og overføres fra eldre til yngre og gjenspeiler barnas oppvekstmiljø og kultur.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal skape gode leke vilkår for å stimulere til vennskap og barnas egen kultur. Det er viktig at alle barn opplever glede, humor, spenning og engasjement gjennom leken både alene og sammen med andre.(R.17.s.20)

Gjennom lek utvikler barn:

- Kunnskap om seg selv, i relasjon med andre og på den måten utvikles selvfølelse og identitet
- Motoriske ferdigheter, både grove og finmotoriske
- Språklige ferdigheter, indre språk og kommunikasjon
- Sosiale ferdigheter, samarbeid og konflikthåndtering
- Evne til å bearbeide følelser, opplevelser og erfaringer
- Kunnskap om virkeligheten
- Fantasi og kreativitet

I barnehagen hos oss skal vi legge til rette for og gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Barnehagen skal også inspirere til og gi rom for ulike typer lek både inne og ute. Det kan innebære at vi med jevne mellomrom ommøblerer litt på avdelingene, tar frem nye aktiviteter, rydder vekk leker for å lage mer gulvplass, eventuelt gjemmeplasser ol. Uteleken er også en viktig del av barnekulturen og må tas vare på. I denne leken overføres barnekulturelle tradisjoner fra eldre til de yngre.

Personalet skal veksle mellom å være lekekamerater, tilretteleggere og observatører. Personalet har også en viktig rolle når det gjelder å veilede barna dersom leken medfører uheldige samspillsmønstre. Personalet skal være observante og støtte barna i leken, finne inspirasjon til utvikling og tilrettelegging av det fysiske miljøet. Personalet skal også skape et inkluderende miljø der alle barna kan delta og erfare glede i leken.(R.17.s.20)

Hvordan arbeider vi for å fremme danning?

I henhold til barnehageloven § 1. Skal barnehagen i samarbeid og i forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Det er viktig at barna deltar i beslutningsprosesser gjennom barns medvirkning og barns medbestemmelse. Ulike former for samspill, dialog, lek og utforsking er også viktig for at barna skal utvikle evne til kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer og lære å stå opp for egne meninger og behov.

Personalet skal synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver og handlinger. Man kan også utfordre barnas tenkning ved å invitere barna inn i utforskende og undrende samtaler, for å fange barnas interesse for filosofiske spørsmål om hvorfor ting er som de er, eller hvordan ting kunne vært. Hva er rett og hva er galt? Hva er fantasi og hva er virkelighet?

Danning skjer i samspill med andre og er en forutsetning for å utvikle egne meninger og ta egne standpunkt, utvikle evne til kritisk tenkning og demokratiske holdninger. Vi skal gi barna utfordringer i trygge omgivelser, da dette er en forutsetning for utvikling av kunnskaper og ferdigheter. Dette er også en utrolig viktig del av barnas dannelsingsprosess og identitetsbygging med tanke på å fremme barns tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.(R.17.s.21)

I motsetning til utdanning, er ikke danning noe vi har. Danning handler om hvordan vi er, det er en kontinuerlig prosess som forutsetter refleksjon. Det handler om å få et aktivt og bevisst forhold til omgivelsene og om å reflektere over egne handlinger.

Hvordan arbeider vi for å fremme læring?

Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. De skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre. Et kompetent pedagogisk personal er en forutsetning for at barnehagetilbudet er av god kvalitet (rammeplanen 17, s.15) Personalet i Egenes Idrettsbarnehage har et aktivt forhold til barns læring. Vi har et helhetlig læringssyn og det er ikke kunnskap alene som står i fokus. Erfaringene fra å delta i omsorgssituasjoner og det å være engasjert i leken er like viktig.

- I henhold til rammeplanen er det viktig at barna opplever et stimulerende miljø som støtter opp om barnas behov for å leke, utforske, lære og mestre.
- En av barnehagens oppgaver er å introdusere nye tema, situasjoner, materialer, og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.

Det er viktig at vi støtter og beriker barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet og læringslyst for at barna skal få tiltro til egne evner og ferdigheter. Rammeplanen legger også vekt på spiralprinsippet hvor vi skal utvide barns erfaringer og sørge for progresjon og utvikling i barnehagens innhold. Vi i Egenes idrettsbarnehage streber etter at alle barn skal få rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser i tråd med rammeplanen. (R.17.s.22)

IDRETTSBARNEHAGE

«en idrettsbarnehage - ikke for idrettens skyld, men for pedagogikkens»

I Egenes Idrettsbarnehage legger vi pedagogisk idrett til grunn for vårt arbeid. Pedagogisk idrett er en bevisst og faglig bruk av elementer fra idrett, lek og bevegelse.

Formålet med pedagogisk idrett er å skape en kultur hvor læring skjer gjennom fysisk aktivitet. Barnas motivasjon vektlegges for å skape gode og vedvarende idretts- vaner, og for at kroppsligheten og bevegelsene skal bidra til flyt og gylne øyeblikk. Pedagogikk er øyeblikkets kunst.

Vi er opptatt av allsidig aktivitet, og at barna skal få muligheten til å bli kjent med forskjellige idrettsgrener. Gymsalen og ute- og nærområde blir daglig brukt til aktiviteter som fotball, landhockey, håndball, balanse trening, friidrett og mange andre aktiviteter. Vi har som filosofi at økt fysisk aktivitet gir positive opplevelser og erfaringer for alle barn. Ved å mestre kroppen vår tilegner vi oss kunnskaper lettere, slik som mer avanserte funksjoner som språkutvikling, lesing, skriving og regning.

Barnehagens bygg og innredning er laget slik at det oppfordrer til fysisk aktivitet både inne og ute. Dette i kombinasjon med gode rollemodeller vil danne et godt grunnlag for arbeid mot glade barn i bevegelse. Personalet har god kompetanse i å tilrettelegge for daglig fysisk aktivitet for alle barn. Aktivitetene blir utarbeidet av personalet med barns medvirkning, og dokumenteres i månedsbrev og gjerne med bilder på barnehagens hjemmeside.

Vi har valgt ut ulike idrettsgrener tilpasset barnas alder, og gjennomfører 10 ukers sammenhengende kurs hver høst. Personalet er kurset i disse idrettsgrenene for at kompetansen skal være på topp, og personalet rullerer på tvers av avdelingene ved behov.

Alder	Idrettsgren	Mål
Alle	Mini Røris	Styrke fellesskapsfølelsen og kinestetisk sans
Alle	Vanntilvenning	Utvikle basisferdigheter i vann
2- åringene	Turn	Styrke grovmotorikken
3- åringene	Knøtte-judo	Samarbeid, reaksjonsevne, teknikk og kroppsbeherskelse
4- åringene	Skøyter	Balanse, tyngdeoverføring, teknikk, lek og mestringsfølelse
5-åringene	Klatring med sikring av knuter og utsyr i klatrevegg	Koordinasjon, Kinestetisk sans, styrke, vestibulær sans Sosial kompetanse og Sikring
	Svømming	Trygg i vann og opplæring i henhold til Norges svømmeskole

Årshjul for motoriske mål

JANUAR	FEBRUAR
BALANSE Mål: kjennskap til ulike kroppsstillinger og økt kroppsbeherskelse gjennom vestibulærsansen	START/STOPP - REAKSJONSEVNE Mål: Stimulere reaksjonsevne og hurtighet
0-3 år: Hinderløype i ulendt terreng i skog og mark, ute og inne, fryslek, hermelek, balansesykkel, lek i bassenget, balansebom, erter-poser på hodet, balanseline, tau mellom trær og Mini Røris. 3-6 år: Alt som 0-3 åringene, sykle, ski, svømming, sparkesykkel, stylter, rokkering, rulle, huske/disse og hoppe med hoppestokker.	0-3 år: Danseleken, bjørnen sover, klar ferdig gå!, stafett, Hokus og Pokus, hermeleken. 3-6 år: Rødt lys, alle mine kyllinger, rokkering-leken, kappløp (springe sidelengs, baklengs, hoppe, hinke osv.), haien kommer, hauk og due, leketøysbutikken, snipp og snapp, mor får jeg lov, kongen befaler, stafett, hermeleken, strektikken, hoppe tau og hoppe strikk.
Barna. Skal øke sin balanseevne gjennom aktiviteter som stimulerer vestibulærsansen.	Barna skal utvikle kroppslig bevissthet, beherskelse og stimulere vestibulærsansen

MARS	APRIL OG NOVEMBER
KRYPE, KLATRE OG RULLE Mål: Stimulere de grunnleggende bevegelsene	BALLTILVENNING Mål: Koordinasjon og kjennskap til ulike typer ballspill.
0-3 år: Bevege seg i trappene, hinderløype, tur i ulendt terreng, forskjellig underlag, rulle ned «haugene» på uteområdet, ribbevegg og hermelek, rulle rundt på matter eller tjukkas i gymsal. 3-6 år: Alt på 0-3 år. Klatre i trær, taulandskap, slengtau, klatrenett ute, skigåing.	0-3 år: Trille ball, sparke ball, kaste ball i kurv, land hockey/ innebandy, bli kjent med ulike type baller; store, små, tunge, lette, myke, harde og ballonger. 3-6 år: Fotball, hjørnefotball, rumpefotball m.m, håndball, ulike leker med ball, fugle- redet, stiv heks, rødt lys mm., tennis, volleyball, kaste i kurv (basketball), stafetter med ball, løpe med ball, lage tunell med beina og sende ball gjennom, ta hys/ mottak, golf, bowling, og kaste på blink.
Danne et godt fundament med tanke på barnas videre motoriske utvikling. Stimulere asymmetriske bevegelser og øke kroppsbeherskelse, samt gi grunnlag for kroppsbevissthet	Gi grom motorisk trening og bevegelse i gitt retning med og uten ball. Øye - hånd, øye - fot koordinering. Mottak og kast, beregne styrke, avstand og retning. Samarbeid, lagspill og samspill. Hørselssansen stimuleres veldig her.

MAI OG SEPTEMBER	JUNI OG AUGUST
BALANSE Mål: Økt kroppsbevissthet gjennom allsidig bruk av kroppen	TRADISJONELL BARNEAKTIVITET Mål: Stimulere barns leke initiativ og tilby lek og samspill der barna er i fysisk aktivitet, og opplever glede og mestring gjennom fellesskap.
0-3 år: Hinderløype, gå i trapper, Mini - røris, klar ferdig gå, turn, kast, høydehopp, nedslag (Fun Athletix) 3-6 år: Alt fra 0-3 år, trappeløp, trillebår, stå på hender, høyde og lengde hopp.	0-3 år: Sangleker/ bevegelsesleker, regler. F.eks: alle mine kyllinger kom hjem, troll i eske, bjørnen sover, titt tei, hermeleken. 3-6 år: Paradis eller flygeren og hinkespill, hoppestrikk, gjemmeleken, hoppetau, sangleker, stol-leken (men bruk gjerne rokkeringer eller erter-poser), hermeleken, haien kommer, rødt lys, alle mine kyllinger, politi og tyv, stiv heks, alle typer tikken; par tikken, doktor tikken, ligge tikken osv.
Danne grunnleggende motoriske ferdigheter, øye - hånd koordinasjon. Skape reaksjonsevne. Bøye, strekke og vri sats, snev og landing.	Innføring i barnekulturen, rekasjonsevne, spenst, balanse, rytme, turtaking, koordinasjon, taktil - og vestibulærsans.

OKTOBER	DESEMBER
MUSIKK, DANS OG BEVEGELSE Mål: Oppleve gleden av å bevege seg til musikk og utvikle evnen til å bruke kroppen som uttrykksform	SANSESTIMULERING Mål: All sansestimulering er viktig for at barnet skal danne seg et mest mulig helhetlig bilde av kroppen sin.
0-3 år: Sangleker, danseleker, Mini - Røris, Egenes dansen, bevegelses leker, hermelek, vann-lek. 3-6 år: Sumba, danselek, Mini - Røris, Egenes dansen, bevegelseslek, vann lek.	0-3 år: Balanse på ulikt underlag, baking, matlaging, blindebukk, kjenne på ulike gjenstander med bind foran øyene, lukte og føle på ting i naturen, kims lek, gå tur i skog og mark, smakelek. 3-6 år: Alt som 0-3- åringene, massasje, ulikt underlag, barbeint, blindelek i taubane.
Utvikle den kinestetiske sansen, koordinasjon og kroppsbeherskelse gjennom varierte bevegelser.	Finmotorisk og grovmotorisk, taktil sans, kinestetisk sans, vestibulærsans, smak, lukt - og hørsel sans. Ved å bruke hendene i skapende aktiviteter stimuleres barnas motoriske ferdigheter og kreative evner.

MINIRØRIS - er et lekent fysisk opplegg fra Friskis og Svettis med musikk der barna får brukt hele kroppen sin. Vi bruker også andre musikk til bevegelse program tilpasset de ulike alderstrinnene.

VANNTILVENNING - vi disponerer svømmehallen i bygget, og barna vil få mulighet til å bli trygge og utvikle sine ferdigheter i vann. Vi legger til rette for aktiviteter slik at barna skal bli trygge i vann, men er barna klare for flere utfordringer, har vi kompetansen til å gi dem det. Vi følger også Norges svømmeskole sitt opplegg for svømmeopplæring og vanntilvenning.

FRILUFT - å være ute i naturen er en viktig del av barnehagehverdagen. Alle avdelingene drar på turer opptil flere ganger i uken. Ofte er det også lagt inn aktiviteter knyttet til idrettstemaet. Det kan være hinderløype, taulandskap, poster osv.

ERNÆRING I BARNEHAGEN

I Egenes Idrettsbarnehage har vi også ernæring som satsningsområde og vi legger vekt på et pedagogisk måltid. Måltidet finner sted flere ganger daglig og gir rom for læring på mange områder. Måltidene gir rom for ro, samhandling og felleskap. Måltidet inngår også i en del av oppdragelsen vår og gir rom for dannelse og sosiale kompetanse.

Vi mener et storkjøkken er nødvendig da alle måltid serveres i barnehagen og alle barna skal få det samme mattilbudet gjennom hele barnehagedagen. Vi er nøye på at hvert måltid skal ha frukt og/eller grønnsaker på menyen. Frokosten er variert og barna får servert havregrøt en til to ganger i uken, med innslag av kornblanding, gryn og frokostblanding. Lunsjen er stort sett varm med unntak av salat buffet. Ettermiddagsmaten består av frukt, yoghurt, müsli, knekkebrød eller brødmat.

Barnehagen har egen fagutdannet kokk, samt at vi har vært tilknyttet ernæringsspesialistene fra Stavanger Universitetssykehus. Vi forholder oss til en fire ukers rotasjonsmeny som er sunn og variert, samtidig som barna lærer seg å kjenne igjen de ulike smakene. Videre ønsker vi å bli enda bedre når det gjelder å utnytte de ulike årstidene, og alt det de har å by på.

Sunn kost spiller sammen med idrett, og spiller en stor rolle for barnas læreevne og energinivå, både når det gjelder fysiske og sosiale ferdigheter. Sunnhet er et vidt begrep og dreier seg ikke bare om et sunt kosthold, men også om trygge rammer og omsorg.

Informasjon om matordningen

I henhold til merknad til forskrift om foreldrebetaling og til § 1 maksimalgrense for foreldrebetaling tredje avsnitt:

- Barnehageeier kan kreve kostpenger i tillegg til makspris i barnehagen dersom barnehagen serverer mat i barnehagetiden. Kostpengene skal i så fall dekke faktiske utgifter til måltidene (selvkost). Dersom barnehagen har tilsatt kjøkkenassistent kan lønn tas med i beregningene av de faktiske utgiftene til måltid.

Her i Egenes Idrettsbarnehage har det fra barnehagens opprinnelse blitt tydelig presisert fra eier at måltidet skal være et samlet likeverdig tilbud til alle barn med hovedvekt på fellesskapsfølelse for å forebygge forskjeller. Vi skal tilby et pedagogisk måltid som skal skape gode relasjoner og fremme gode matvaner.

Barnehagen har ansvar for å legge til rette for måltider som fremmer helse og bidra til at barna får gode vaner når det gjelder kosthold. Barnehagen er en arena hvor barn på en naturlig måte kan tilegne seg kunnskaper og gode holdninger når det gjelder mat, måltider og hygiene. Maten i barnehagen er derfor av stor betydning for barns utvikling og helse. (Helsedirektoratet 2008)

Noe som videre presiseres i Rammeplan for barnehagen; «gjennom kropp, bevegelse, mat og helse bidrar barnehagen til at barna får kjennskap til egne behov, egen kropp, hygiene og et variert kosthold»

Vi er opptatt av å servere næringsrik mat til barna, og oppfordrer dem alltid til å smake på nye ting. Vi legger også opp til gode rammer rundt måltidet. Den gode samtalen rundt bordet er viktig. Vi tenner gjerne et lys og setter av god tid slik at barna får sjans til å spise seg mette. Vi har også måltid ca. hver 3 time etter helsedirektoratets anbefalinger. Måltidet skal være like mye en opplevelse for øyet som for magen. Naustgruppen tar gjerne med seg sin del og tilbereder maten på naustet om de ikke velger å spise fra havets koldtbord.

All mat som lages i barnehagen er skikkelig tilberedt og oppbevares forskriftsmessig, alle sauser og supper lages fra bunn. Kokken vår har fokus på å utnytte alle råvarene for å unngå svinn. Fersk frukt og grønnsaker kuttes og tilberedes på stedet.

I tillegg har vi et kjøkken som skaper samhold mellom avdelingene og avdelingene har faste kjøkken dager. Her tilberedes det mat sammen med barna og gjerne etter barnas ønsker. De ulike avdelingene kan også fritt disponere kjøkkenet til ulike bagedager og aktiviteter. Barnehagen har også flere tilstelninger hvor matpengene vil komme barna til gode.

Dette innebærer at vi har et noe dyrere kosthold i barnehagen, og vi har etter forespørsel fra foreldrerepresentantene i SU forsøkt å belyse hvorfor. De er enstemmig opptatt av at vi skal fortsette med dagens ordning hvor barna får tilbud om servering av alle måltid i barnehagen.

Barnehagen har også et årshjul som skal revideres og gjøres tilgjengelig i årsplanen for 2019. Dette er i tråd med SU sine anbefalinger og vil være et produkt av samarbeidet mellom foreldrerepresentantene i SU og barnehagen.

VENNSKAP OG FELLESKAP OG HVORDAN MOTVIRKE MOBBING?

Kommunikasjon og samarbeid står sentralt i barnehagen hos oss. Vi ser på barnet i sin helhet og har fokus på å være kroppslig aktive. Vi utvikler barnas kreative evner, tar barna med når det gjelder medbestemmelse, og har selvsagt fokus på bevegelsesglede, kropp, helse og ernæring. Vi

ønsker å legge til rette for helhetlige læringsprosesser i et inkluderende miljø for at barn skal bidra i egen og andres læring, dette fremmer trivsel og allsidig utvikling (Rammeplanen, 2017.s. 22)

Sosial kompetanse er en forutsetning for å kunne fungere sammen med andre. Dette omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Barnehagen skal legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap og alle barn skal oppleve å være betydningsfulle for fellesskapet. Det er viktig at barna støttes i å se en sak fra flere synsvinkler. Barna skal lære å reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger slik at de kan sette egne grenser og oppnå respekt for andres grenser, i tillegg til at barna får god støtte til å finne løsninger i konfliktsituasjoner (Rammeplanen, 2017 s.23)

Rammeplanen fremhever også betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter for å møte og forstå barnas behov. I tillegg hjelper den oss i barnehagen til å legge føringer for hvordan vi skal bidra til å oppdra barn til aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn. Barnehagen har også et særlig ansvar når det gjelder å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Vi i Egenes Idrettsbarnehage er opptatt av at barn skal lære av hverandre på tvers av avdelingene. Ved at barna er sammen både ute og i gymsalen vil de lære av hverandre og ta hensyn til hverandre. Vi planlegger også felles aktiviteter og arrangementer hvor vi involverer alle avdelingene. Eksempler på dette er; Egeneslekene, sangsamlinger, åpne avdelinger, grupper på tvers, fellessamlinger, barnas julebord og Minirøris. Vi jobber som ett hus hvor alle har felles ansvar for «våre» barn. Alle kjenner etter hvert alle, og er trygge på hverandre både voksne og barn. Dette gjør at vi lett kan hjelpe hverandre ved behov.

KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk også tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. (Rammeplanen, 2017. s.23)

I Egenes idrettsbarnehage er vi bevisst hvordan vi kommuniserer med barna selv om de ikke har språk. Noen av avdelingene praktiserer norsk med tegn støtte, og vi ser helt klart at andre barn også profilerer på bruk av tegn når de ikke klarer å gjøre seg forstått på annen måte. Dette er en måte å anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling på en positiv måte. Vi legger også til rette ved hjelp av bilder og dagstavle for å konkretisere overganger og, for å forberede barna og skape forutsigbarhet. Dette er et viktig virkemiddel for å forberede barna på det som skal skje videre.

Vi følger også med på barnas språkkompetanse for å fange opp om noen strever med enkelte lyder eller har vansker med å holde fokus eller fortelle en sammenhengende historie. Vi bruker TRAS OG ALLE MED som kartleggingsverktøy for å tydeliggjøre og dokumentere mer spesifikt hva barnet strever med.

Det er viktig at vi stimulerer barna til å prate og bidrar til et språklig mangfold ved å utnytte hverdagssituasjoner hvor vi er tett på barna. Vi benytter selvsagt de gode situasjonene ved matbordet, stellebordet, påkledning i garderoben osv. for å stimulere til en god dialog og kommunikasjon med barna.

Flerspråklige barn bør også stimuleres til å bruke morsmålet sitt. Barna er nysgjerrige av natur og det er bare gøy å finne ut hva hverdagslige ord betyr på et annet språk. Det er også flere kjente norske eventyr som er oversatt til andre språk, i tillegg til Trampolineheftet som brukes i førskoleopplegget i barnehagen hos oss. Ellers er vi bevisst på hvilke aktiviteter vi legger opp til med flerspråklige barn, her er det gjerne lurt å bruke brettspill med få regler for at barna skal kommunisere med de andre barna på avdelingen. I tillegg er vi en idrettsbarnehage som har mye fokus på idrett og bevegelse. Idrett er internasjonalt og har internasjonale regler som vil være en stor fordel for barn med kommunikasjonsvansker og språkproblemer. Idretten kan helt klart være et virkemiddel til å invitere og inkludere andre barn inn i leken og aktiviteten. På denne måten stimuleres barnas utvikling av sosial kompetanse og skaper et inkluderende miljø som motvirker mobbing.

Interkulturell kompetanse

Alle barnehager, uansett eierforhold er forpliktet til å ivareta verdiene i formålsbestemmelsen som er forankret i menneskerettighetene, og drive barnehagen med respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. (Rammeplanen, 2017. s. 12)

Her i Egenes Idrettsbarnehage vil vi ha fokus på hva som binder mennesker sammen, fremfor vektlegging av ulikheter og forskjeller. Vi er alle kulturbærende individer. Vi vil jobbe for å kommunisere hensiktsmessig og passende med mennesker som har en annen kulturell bakgrunn. Alle barn skal delta i et inkluderende felleskap og barnehagehagen skal verdsette mangfoldighet og bygge felleskap med rom for ulikhet. Vi vil bruke et mangfold av kulturer og språk som en ressurs. Vi retter oppmerksomheten mot det barna mestrer, og ikke deres mangler for at barna skal oppleve identitets bekreftelse og tilhørighet. Vi i Egenes idrettsbarnehage skal ivareta barnas rett til å være annerledes i fellesskapet, og vi skal bygge på felleskap og styrke sammenhenger mellom ulike mennesker, kulturer, tradisjoner og religioner.

Språklig kompetanse

Barn utvikler språket sitt gjennom aktiv språkbruk i meningsfulle situasjoner sammen med andre. Språkutvikling hos barn er en kontinuerlig prosess og bygger først på forståelse og dernest på språk produksjon. Barnehagen er en viktig arena som tilrettelegger for aktiviteter som fremmer språket hos barna. Felles opplevelser og aktiviteter gir unik mulighet for kommunikasjon mellom barn. I samhandling mellom barn er det viktig å bli forstått. Barn bruker ofte en mer fantasifull og kreativ kommunikasjon seg imellom enn sammen med voksne. En veksling mellom bruk av

kropp, bevegelse og ord er en støtte for utviklingen av talespråk. Her i barnehagen har vi stort fokus på språket, og bruker ulike verktøy i arbeid med språket. Både språkpakken og språklek er i bruk, både i større og i mindre grupper.

Personalet her i barnehagen skal stimulere barna og skape et rikt og variert språkmiljø. Vi skal se mulighetene til å stimulere språkutviklingen i de forskjellige aktivitetene i hverdagen. De aller fleste i personalgruppen har også vært igjennom Språktiltaket som er et av fokusområdene i basiskompetansen for Stavangerbarnehagen.

BARNES MEDVIRKNING

Det er forankret i Barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og i FN's barnekonvensjon at barn har rett til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens daglige virksomhet.

Alle barn har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter, selv de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale har rett til å gi uttrykk for sine meninger. Alle barn skal oppleve et miljø hvor «jeg betyr noe og jeg er betydningsfull for andre». Dette er med å utvikle en god selvfølelse hos barna. Barna skal få komme med ytringer hvor de skal få være med å bestemme sin hverdag. Dette kan skje i samlinger, aktiviteter på tur osv. På 1 og 2 års - avdelinger kan barna gi sterkt uttrykk for sine ønsker og behov og vise tydelig tegn på frustrasjon, dersom de ikke får ønskene oppfylt. Det er viktig at de voksne er tett på og følger med. Det er ikke sjelden at en liten kropp må få i seg litt mat før resten av gruppen er klar for å sove, og på den måten har de innflytelse på sin egen hverdag. De voksne må være lydhøre og se etter tegnene og signalene fra de minste barna, og etterhvert skjønner man mønsteret og får god interaksjon med dem. Personalet i barnehagen har en viktig oppgave i å følge opp alle barns ulike uttrykk og behov. Barnas synspunkter skal legges vekt på i samsvar med deres alder og modenhet, og ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta (Rammeplanen 2017. s.27)

De eldste barna er også med på å påvirke sin egen hverdag i barnehagen, og har gjerne et mer bevisst forhold til sin egen påvirkningskraft, og ytrer sine ønsker verbalt. Det er viktig at personalet følger med på alle barna i gruppen, og ser til at de som er litt mer tilbakeholdene også blir sett og hørt. Barn skal være aktiv medskaper i egne lærings- og utviklingsprosesser. Personalet skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barna skal bli møtt på en anerkjennende, tydelig og ansvarlig måte. Gjennom medvirkning i barnehagen forberedes også barnet til deltakelse i et demokratisk samfunn.

SAMARBEID MED BARNES HJEM

«Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene jf. barnehageloven § 1 og § 4.»

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldresamarbeidet skal skje på individnivå med foreldrene til hvert enkelt barn og gruppenivå,

gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget (SU). Barnehagen skal legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til det enkelt barns helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Vi skal begrunne våre vurderinger og ta hensyn til foreldrenes synspunkter. Vi skal også tilstrebe at barna ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.(Rammeplanen 2017. s.29)

I barnehagen hos oss møter vi foreldrene gjerne for første gang på foreldremøtet for nye foreldre. Vi legger vekt på et tett og godt samarbeid og møter gjerne foreldrene igjen sammen med barnet på en besøksdag før barnehage oppstart. Nye foreldre har også mulighet til å besøke barnehagen før oppstart for at barnet skal bli kjent med området rundt barnehagen og lette tilvenningen i barnehagen. Dersom det er ønskelig kan vi også tilby hjemmebesøk. Vi bruker stort sett en uke på tilvenning på småbarnsavdeling og ber om at barnet har kortere dager den første tiden. Vi har utformet et eget skriv om prosedyrene rundt tilvenningen, og alle får et velkomstbrev i løpet av sommeren med informasjon om avdelingen og hvem som tar imot barnet ved oppstart.

Vi tilbyr foreldresamtaler to ganger i året, hvor en er obligatorisk og en er frivillig. Den viktigste biten ved foreldresamarbeidet er likevel den kontakten som foregår ved levering og henting hver dag. Foresatte skal bli møtt av personalet på sin avdeling. Her har begge parter et gjensidig ansvar for å gi beskjeder om barnet som er nødvendige at barnehagen og foresatte har kjennskap til. Vi inviterer også til dugnad i løpet av året.

Våre forventinger til foresatte

- Vi forventer at dere gir beskjed om viktige ting i barnets hverdag
- At foreldrene er tydelige overfor barnet i henting og levering. Det er viktig å ta seg til til at barnet finner seg til rette før dere går. Si «hadet» når dere går.
- Vi ønsker at dere skal være i barnehagen innen kl. 09.30 og at barnet har spist frokost når barnet kommer etter frokost tid.
- Informer avdelingen dersom det er noen andre enn dere som henter.
- At dere har tilstrekkelig med klær (klær etter vær) og skotøy, merket med navn
- Yttertøy tas med hjem hver helg og vaskes med jevne mellomrom og etter behov
- Porten skal lukkes og låses hver gang man går gjennom den, vi har ingen barn å miste
- Alle møter på foreldremøter, foreldresamtaler, dugnader og andre arrangement, så langt det lar seg gjøre av respekt for barnet.
- At barnehagens åpningstid blir respektert mellom 07.15 og 16.45
- Barna er foreldrenes ansvar når de er hentet og er på ulike arrangement i barnehagen.
- Barna rydder før de går hjem.
- Være engasjerte foreldre
- Sykdomsreglene SKAL overholdes
- Det er viktig at foreldre viser interesse for det barnehagen driver med, stiller spørsmål og kommer med både positive og negative tilbakemeldinger på en konstruktiv måte. Ingen sak er for liten eller for stor.
- Informasjon og månedsbrev blir lest
- Gi beskjed så tidlig som mulig dersom barnet skal ha fri eller skal på ferie.

SU

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, samordnende og kontaktskapende organ.

Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan.

(Rammeplanen, 2017. s.30)

Representantene kan komme med råd og innspill og arrangere dugnader, temakvelder, og andre arrangementer som kan skape kontakt mellom hjemmene og barnehagen (FUB foreldreutvalget for barnehager).

TILRETTELEGGING FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for at barnet skal oppnå et inkluderende og likeverdig tilbud. Barnehagen skal også sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet. Barnehagens viktigste arena er leken (Rammeplanen 2017, s.40)

I Egenes Idrettsbarnehage skal vi gi det beste utgangspunktet for resten av livet til hvert enkelt barn. Dette betyr at tidlig innsats er viktig. Det vil bidra positivt til barnas trivsel og utvikling ved at en gir den riktige hjelpen til det enkelte barnet så tidlig som mulig. Barn har krav på at barnehagen tar ansvar og viser handlekraft i alle tilfeller hvor de har behov for ekstra hjelp og støtte(«Stadig bedre» Kvalitetsplan for Stavangerbarnehagen 2016-2019) Her i barnehagen vil vi være det som kalles en autoritativ voksen. Den autoritative voksenrollen går ut på at de voksne viser varme og omsorg overfor barnet, samtidig som de er tydelige. Vi voksne arbeider bevisst med å utvikle gode relasjoner til barnet og vise en aksepterende holdning. Samtidig skal vi voksne også ha klare forventninger og følge opp barnet på en tydelig måte når det gjelder grenser og normer. Vi er sammen med barna, ser og bekrefter de ulike følelsene, og hjelper dem med å stadig bli bedre på å regulere sine følelser. Dette er helt nødvendig for at barn skal fungere i lek sammen med andre barn. Vi griper inn og forklarer barna hvorfor negative handlinger må stoppes. Det er også viktig å ha godt planlagte dager, med gode rutiner og et forutsigbart, trygt miljø.

Det er viktig at barnehagen opplyser foreldre om retten til å kreve en sakkyndig vurdering dersom barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp, og det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det ordinære allmennpedagogiske tilbudet (Rammeplanen 2017, s.40) Vi vil være i dialog med foreldrene og ivareta gode relasjoner. Vi har kompetanse for å oppdage barn som trenger ekstra støtte i sin utvikling. Vi samarbeider også med andre instanser som PPT, barnevern, fysio/ergo terapi- tjenesten og helsestasjon.

ARBEIDSMÅTER OG PROGRESJON

Vi er pålagt av Stortinget å arbeide ut fra Rammeplanen. Den gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver (Barnehageloven § 2, *innhold.s.5*)

Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet (Rundskriv F-08/2006; Forskrift om Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver s.98). Rammeplanen retter seg mot personalet som et redskap for planlegging, vurdering og dokumentasjon, derfor er det viktig at personalet jevnlig vurderer om valg av arbeidsmåter bidrar til å realisere rammeplanen.

Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller (Rammeplanen, 2017 s.15) Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmetoder tilpasset enkeltbarn og barnegrupper for å gi barna et variert og spennende innhold. Her er det viktig at personalet lar barna medvirke til hvordan hverdagen skal utfolde seg. Vi skal skape engasjement, interesse og gi motivasjon som gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen. Vi må ha en balanse mellom planlagte og spontane aktiviteter som stimulerer barns undring og nysgjerrighet. Vi må også gi barna mulighet til å uttrykke seg på forskjellige måter. Personalet skal oppdage, følge opp og videreføre det barna allerede er opptatt av og bygge ny kunnskap basert på tgdligere erfaringer for å skape progresjon. Personalet må sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre dette tilgjengelig for barna.

Vi er en idrettsbarnehage som har fokus på bevegelse og ernæring, men vi jobber selvsagt med de 7 fagområdene i rammeplanen.

- **Kommunikasjon, språk og tekst**
- **Kropp, bevegelse, mat og helse**
- **Kunst, kultur og kreativitet**
- **Natur, miljø og teknologi**
- **Antall, rom og form**
- **Etikk, religion og filosofi**
- **Nærmiljø og samfunn.**

Kommunikasjon, språk og tekst

Språk- og begrepsforståelse danner grunnlag for all læring, samspill med andre, lek og vennskap. Gode språkferdigheter gir et godt grunnlag for å tilegne seg flere språk og er viktig for forståelse av matematiske begreper («Stadig bedre» Kvalitetsplan for Stavangerbarnehagen 2016-2019)

Vi har vært gjennom språktiltaket, som er et tilbud til alle barnehagene i Stavanger kommune, for å gi en kompetanseheving til personalet, samt direkte arbeid med barna. Språkarbeidet fokuserer på språksamlinger i små grupper. Barna skal deles inn i mindre grupper, slik at alle får et tilpasset språklig opplegg. Vi var ferdige med språktiltaket våren 2018, men de gode modellene og tipsene vi fikk gjennom veiledning og modellering benyttes fremdeles på avdelingene.

Barnehagen skal tilrettelegge for en god og positiv språkutvikling hvor barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og erfare et mangfold av kommunikasjonsformer. Det er viktig at barna inviteres til ulike samtaler og språkstimulerende aktiviteter der barna får anledning til å fortelle, undre, reflektere og stille spørsmål. Vi må legge til rette for de ulike avdelingene ut i fra hvilket nivå hvert enkelt barn er på, samt gruppen. Vi jobber ekstra med å tilpasse opplegget for barn med kommunikasjonsvansker eller sen språkutvikling.

De yngste barna oppmuntres til sang, rim, regle, eventyr, symboler, mimikk, dialog, benevninger, bilde, bøker, titt - tei - lek, samlinger, samtaler, bekreftelser, utvidelser, «her og nå», «der og da» samtaler.

3 - 4 åringene blir bedre kjente med bøker, sanger, rim, eventyr, spill, utvidet dialog, benevne, bruke hverdagssamtaler, setter ord på ting og begreper., samlingsstund, lytte og samtale, forebyggende taleøvelse og samtaler i mindre grupper.

5-6 åringene får evnen til å gjenfortelle en hendelse, rom for opplevelser, undring og gode samtaler, samlingen i mindre grupper, lage og korte ord, oppmuntring til å stille spørsmål, skuespill, lese og skrive, lytte til lyder og ord, gi ordet til barnet (medvirkning), undre oss sammen og oppmuntre til å tørre å ta ordet. De begynner også her med førskolegrupper. Da har vi skoleforberedene aktiviteter hvor barna får skolerelaterte oppgaver. Hensikten med dette er at barna skal bli mer forberedt på å motta kollektive beskjeder og oppgaver, konsentrere seg og jobbe selvstendig. Barna blir også introdusert for skriftspråk og det matematiske språket for å kunne møte med litt førsforståelse før skolestart. Vi benytter oss av et verktøy som heter Trampoline hvor alle barn får hver sin bok.

Kropp, bevegelse og helse

Alle barn skal få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring, de skal få skaffe seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer både inne og ute. Barna får videreutvikle sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet. De skal få oppleve glede, og få gode erfaringer med friluft og uteliv gjennom ulike årstider. Barna skal utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp, og for at vi er forskjellige.

Barna skal inkluderes i aktiviteter hvor de får være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Vi legger også vekt på at barna skal oppleve risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer i likhet med rammeplanen. Det er viktig at barna blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene samt et variert kosthold (Rammeplanen 2017, s.49)

Gjennom medvirkning i mat - og måltidsaktiviteter motiveres barna til å spise sunt og får grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. Hos oss har vi egen kokk, men barna får være delaktige i matlagingen på avdelingene. Hver avdeling har kjøkkengruppe hver uke der barna får være med å bestemme hva vi skal lage. Vi har fokus på hva som ligger på tallerken og snakker med barna om hva vi spiser til hver tid. Det er viktig at barna får innsikt i matens opprinnelse og produksjon slik at barna får en bedre forståelse av prosessen fra mat til måltid. Førskolebarna har kokkeskole hvor de er med å sløye fisk. De får se og ta på innmaten og innvollene i fisken. Det er mye som er fascinerende inni en fisk. Til slutt ender den opp på matbordet hvor den nytes sammen med gode grønnsaker og annet tilbehør.

Vi er opptatte av at barn skal få utfolde seg motorisk. Barnehagen er innredet slik at barna får god motorisk bevegelse i løp av en dag. Vi har gymsalen som blir flittig brukt av alle avdelingene og vi har ulike idrettsgrener hver avdeling og aldersgruppe fokuserer på (se side 10-12).

Kunst, kultur og kreativitet

Dette er et fagområde som omhandler billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal legge til rette for at barna møter ulike uttrykksformer. Personalet skal stimulere barnas nysgjerrighet, og bidra til undring, undersøkelser, utprøving og eksperimentering for å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.

Barnehagen skal bidra til at barna har tilgang til ulike rom og materialer som inspirerer barna til å ta i bruk fantasien, stimulerer til kreative tenkning og skaperglede. Dette inspirerer gjerne barna til å ta i bruk ulike teknikker, utforske forskjellig materiale, verktøy og teknologi, for å skape estetiske uttrykk.

Det er viktig at personalet er lydhøre, anerkjennende, imøtekommende og støttende overfor barnas kulturelle uttrykk, og viser respekt for deres barnekultur og tradisjonskultur for å fremme lysten til å videre utforske og eksperimentere. For at barna skal få utforske nye materialer og utvikle sine sanser jobber vi mye med play dough, trolledeig, fingermaling, maling med ulike materialer som sugerør, poteter, svamp o.l. Bevegelse, musikk og rytmeinstrumenter er også noe barna syntes er gøy. I forhold til samling bruker vi eventyr med visuelle virkemiddel, sangkort eller elementer vi kan bruke for å synge en sang. Vi prøver å skape en spenning hos barna som vil komme frem i leken seinere. Når barna blir litt eldre besøker vi museum, utforsker skulpturer og statuer og går mer inn i en rollelek. Førskolebarna har gjerne skuespill, eller rollelek som skalper egne eventyr eller roller og utforsker lokal, nasjonal og global kultur. Gjennom kunst, kultur og kreativitet får barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst - og kulturuttrykk fra fortiden til samtid (Rammeplanen 2017, s. 52)

Natur, miljø og teknologi

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna opplever et mangfold av naturopplevelser og får gleden av å oppleve naturen som arena for lek og læring. Det er også viktig at barnehagen legger til rette for at barn kan bli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, og gjøre seg erfaringer med bruk av teknologi og redskaper. Vi

må gi barn tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger og delta i samtaler om det de har opplevd og erfart. Hos oss ønsker vi at barna skal bli kjent med nærmiljøet, planter, dyr, landskap, årstider og vær. Vi lar barna undre seg over naturens mangfoldighet, oppleve glede ved å vær i naturen og lar barna tilegne seg ny kunnskap i samspill med naturen. Barna skal få erfaring om hvordan teknikk som kan brukes i leken og hverdagslivet der de skal lage konstruksjoner av ulike materialer, og utforske muligheter som ligger i redskaper og teknologier.

Personalet i barnehagen må ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger. Vi må la dem stimuleres til å bruke sansene og undre seg over fenomener i naturen. Vi må inkludere og presentere friluftaktiviteter og utelek i barnehagen. Vi er ved naustet som gir barna mulighet til å utforske sjøen og det som lever i sjøen og ved sjøen. Vi har også flere turer i nærmiljøet der barna kan utforske dyr, planter, insekter og skog.

Barna bør få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og utvikle respekt og begynnelse forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.

For de yngste barna i barnehagen så er turen i seg selv målet. Vi har ikke fokus på å komme frem til et sted, men tar utgangspunkt i det vi treffer på veien mot et sted. Vi har fokus på det som er her å nå og lar barna føle, smake, lukte og lytte. Vi har gjerne med oss hengekøyer slik at barna får erfaring med hvilestund ute!

Når barna blir eldre besøker vi bondegårder, finner insekter, lager hinderløype i skogen, studerer livet i naturen og følger prosessen videre. Vi setter frø og følger veien mot en plante, tar inn egg og ser utviklingen av hva det kan bli (kylling, rumpetroll o.l.) og ikke minst matproduksjonen. Vi gir barna erfaringer og kunnskaper om hva som skjer i samspill med naturen. De lærer å ta vare på naturen, kildesorterer og eksperimenterer med vann. Vi gir også barna erfaringer om hvordan teknikk som kan brukes i lek og hverdagslivet ved tekniske apparater (telefon, data o.l.). Barna får også erfaringer og opplevelser i forhold til fenomener og kontraster i den fysiske verden (tyngdekraften, flyte - synke, tungt - lett, vær - årstider.)

Antall, rom og form

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og tilrettelegge for at barn kan utforske og oppdage matematikk i dagliglivet. Gjennom teknologi, natur, kunst, kultur og kreative aktiviteter skal vi hjelpe barna å forstå sammenhenger. Lekende og undersøkende arbeid med sammenligninger, sorteringer, plasseringer, orienteringer, visualiseringer, former, mønster, tall, telling og måling vil stimulere barns nysgjerrighet og gi motivasjon til problemløsning.

Personalet skal legge til rette gjennom lek, undring, aktiviteter og eksperimentering for at barna skal utvikle sin matematiske kompetanse. Barna skal få oppleve glede og utforske det å leke med tall og former. Vi må bruke matematiske begreper aktivt og reflektert i hverdagen. Bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning er også viktig. Alt handler om hvordan vi oppdager, utforsker og skaper strukturer og hjelper barna å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet.

De første leveårene til barnet kommer de matematiske erfaringene naturlig gjennom omsorg og oppmerksomhet. Når barn får delta i det som skjer i barnehagen/hjemmet ser barnet verden fra ulike

perspektiver. Da utvikler barnet forståelse for det tredimensjonale rommet og seg selv i forhold til rommet. Når barnet flytter seg rundt alene, øker erfaringsverdenen. Da utvikles avstander både i horisontal og vertikal retning og de utvikler den grunnleggende forståelse for lengde og dybde. De yngste barna blir også introdusert for mange former og lærer seg fort hvordan de ulike formene skal brukes (rund ball - kan trilles), og etter hvert lærer de seg forskjell på stor - liten. Det er viktig at personalet er bevisste på å sette ord på alle erfaringene barn gjør og hele tiden er en støttende voksen i det de gjør.

Når barna blir eldre interesserer de seg for å hjelpe til. Da kan personalet la barna f.eks. være med å dekke på bordet og matematikken kan bli brukt. Da kan barna telle hvor mange kopper, tallerkner, kniver og gaffer som skal på bordet. Sortering blir også brukt daglig i barnehagen. Barna er med å rydde og sorterer avdelingene når de er ferdige med en aktivitet eller vi skal gå fra avdelingen. Da sorterer barna de ulike lekene i ulike bokser. Antall, rom og form er hele tiden med oss i barnehagehverdagen, både ved rydding, sortering, hjelpe til, samlinger, eventyr, leker, fargelegging, matlaging, puslespill o.l.

Etikk, religion og filosofi

Barna skal få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn, de skal få erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal bidra til å skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers levesett og livsverden. Barnehagen skal også bidra til at barn danner grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft gjennom samtaler og undring sammen med barn og voksne om eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål hvor barna får anledning til å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. I tillegg til at de kan få en forståelse for at det er mange andre måter å forstå ting på og leve sammen på. Det er også viktig at barna utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap (Rammeplanen, 2017, s.54-55)

Personalet i barnehagen skal bidra til å utvikle barns toleranse, interesse og respekt for hverandre og for ulike kulturer, religioner og livssyn. Barna skal få kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Det er også viktig å formidle og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer. Vi skal undre oss sammen med barna og la barna være nysgjerrige å stille spørsmål.

I barnehagen blir vi kjent med barna og barnas familie. Hvert barn sammen med foresatte lager en bok om seg selv og sin familie. Denne presenterer vi for barna slik at de kan bli bedre kjent. Vi ser i bøker, finner fortellinger og smaker på mat fra ulike kulturer. Vi markerer noen høytider som jul, påske og 17. Mai. Vi markerer også FN dagen. Der lager vi til kafe og inviterer alle sin familie. Her kan barna selge noe de har laget, vi henger også opp plakater som forteller om barn i andre land (fattigdommen). Vi samler inn penger som vi sender til en organisasjon.

I barnehage hverdagen har vi også fokus på danning som bordskikk og hvordan vi er med andre. Det å lære at vi spiser med bestikk, sitter ordentlig og hvordan vi snakker til og med andre har mye og si for hvordan barna klarer seg sosialt.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Barn skal medvirke i og utforske og oppdage nærmiljøet sitt. De skal bli kjent med ulike tradisjoner, lokalhistorier og nasjonale minoriteter (Rammeplanen, 2017, s.57) Vi må barna bli kjent i barnehage både inne og ute, og la dem være nysgjerrige på hvordan ting virker sammen. Vi besøker barnas hjem, lekeplasser og områder i nærmiljøet. Vi lar barna utforske de stedene vi besøker og lar barn være nysgjerrige. Vi snakker om barnas hjem, likestilling, bruker visuelle virkemiddel om hvordan ting var før opp nå, besøker museum og arbeidsplasser, snakker om menneskerettigheter og blir kjent med historiske endringer i lokalsamfunnet.

PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON

I barnehagen hos oss har vi gode rutiner for å ivareta barnas personvern og benytter oss av «styrer assistentens retningslinjer og føringer for oppbevaring av dokumenter og sensitivt materiale i henhold til GDPR.

Personalet bruker «Alle med» og «tras» for hvert barn. Dette er observasjonsverktøy som benyttes to ganger pr. År. Verktøyet hjelper oss å se og iaktta barnet i lek og sosiale relasjoner, hvordan de utvikler seg sosialt, språklig og motorisk.

Pedagogisk dokumentasjon brukes for å se hva barna er opptatt av, for å forstå hva som skaper spenning for læring og som skaper grunnlag for prosjektarbeid i barnehagen. I rammeplanen står det at personalet skal ta utgangspunkt i barnas erfaring, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid og ved valg av gjennomføring av temaer og prosjekter. Prosjektarbeid i barnehagen menes med et prosessorientert arbeid som tar utgangspunkt i et tema eller et fenomen som barna er opptatte av. Vi skal skape er arena for utforskning, fordypning og forståelse. Vi dokumenterer også enkelte prosjekter med bilder og tekst som blir lagt på KIDPLAN.

Foreldrene får også muligheten til å evaluere barnehagens innhold via en brukerundersøkelse hver høst. De får også muligheten til å komme med ønsker, tips og ideer på SU møter og foreldremøter som vi kan ta med oss videre.

Vi har også egen hjemmeside og åpen profil på facebook hvor vi synliggjør mer utad hva barnehagen jobber med i form av bilder, film og informasjon.

PERSONALET I BARNEHAGEN

Spagat (99204745)

Inger-Johanne Øi, Pedagogisk leder (ingoi@egenesidrettsbarnehage.no)

Elena Tsenkina, Pedagogisk medarbeider

Tone Boland, pedagogisk medarbeider / tillitsvalgt i fagforbundet

Flikk flakk (99204744)

Christine Nettelund Johanessen, Pedagogisk leder

(chrnet@egenesidrettsbarnehage.no)

Tone Lunde, pedagogisk medarbeider

Malwina, pedagogisk medarbeider

Rulle (99204743)

Karen Victoria Svenedsen, Barnehagelærer (karsve@egenesidrettsbarnehage.no)
Ingrid Håvarstein, Pedagogisk medarbeider
Silje Henningsen, Pedagogisk medarbeider

Sprint (99204748)

Kamilla Synnevåg Kvarven, Pedagogisk leder / verneombud
(kamsyn@egenesidrettsbarnehage.no)
Charlotte Klementsén, pedagogisk medarbeider
Henriette Vilmark Fjermestad, Barne- og ungdomsarbeider

Piruett (99204746)

Trine Haave Andreassen, Pedagogisk leder / Tillitsvalgt i Utdanningsforbundet
(triand@egenesidrettsbarnehage.no)
Mina Torsteinbø, Barne- og ungdoms arbeider
Ine Meling Lofthus, Pedagogisk medarbeider

Salto (99204747)

Filip Beenfeldt, Pedagogisk leder (Salto 1) (filbee@egenesidrettsbarnehage.no)
Marita Winterstø Olsen, Pedagogisk medarbeider
Erik Johannessen, Pedagogisk medarbeider (Salto 2) (erijoh@egenesidrettsbarnehage.no)
Brit Reidun Hetland Aase, Pedagogisk medarbeider og kokk

Kjøkken

Brit Reidun Hetland Aase, Kokk
Mail: (post@egenesidrettsbarnehage.no)
Khadija Rihani, Kjøkkenassistent

Kontor (92431679)

Grethe Haave Andreassen, styrer (Styrer@egenesidrettsbarnehage.no)
Filip Beenfeldt, Ass styrer (filbee@egenesidrettsbarnehage.no)

Vikarer:

Sissel Hodnefjeld, Pedagogisk medarbeider
Simon Torheim, Pedagogisk medarbeider